

GORENJSKI GLAS

Leto LV - ISSN 0352 - 6666 - št. 1 - CENA 210 SIT (13 HRK)

Kranj, petek, 4. januarja 2002

Vita in Maša Gombac z mamicco Evo Megloba, novorojenki zadnjega dne lanskega leta. Foto: Tina Dokl

Novo leto, nova rojstva

Svet se ne ustavlja, svet hiti naprej. Novo leto je prineslo že tudi nova rojstva, a tudi nove smrti.

V minulih štirih desetletjih se je število prebivalcev na ozemlju današnje Slovenije povečalo skoraj za četrtno, od popisa 1991. leta do konca predlanskega decembra samo za 1,3 odstotka. Rodnost upada in se podobno kot v večini evropskih držav giblje pod ravno enostavnega obnavljanja prebivalstva, prebivalstvo se intenzivno stara. Še 1954. leta se je v Sloveniji na tisoč prebivalcev rodilo enaindvajset otrok, predlani se jih je samo devet.

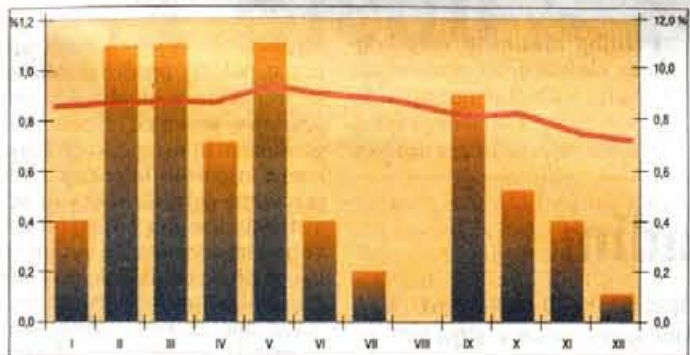
V državnem statističnem uradu podatkov za lani še niso obdelali, a enako značilni so tudi za leto prej, ko se je v Sloveniji prvič po letu 1979 zgodilo, da je bilo število živorojenih otrok večje kot leto prej. Predlani se je rodilo 18.180 otrok, še vedno pa je bil navček pogostejši od otroškega joka, saj je v istem letu umrlo 18.588 ljudi. Medtem ko je bil na državni ravni naravni prirast, to je razlika med živorojenimi in umrlimi, negativen, je bila Gorenjska ena izmed petih (statističnih) regij s pozitivnim prirastom. Rodilo se je 1.980 otrok, umrlo pa je 1.626 ljudi. Zanimivo! Med dvanajstimi slovenskimi občinami, v katerih se je rodilo največ otrok na tisoč prebivalcev, je bilo kar pet gorenjskih - Jezersko, Gorenja vas - Poljane, Šenčur, Železniki in Mengeš, med občinami z najnižjimi vrednostmi je bila z Gorenjskega edino Kranjska Gora. Najvišji naravni prirast na tisoč prebivalcev so predlani beležili na Jezerskem, med dvanajstimi slovenskimi občinami z najvišjim prirastom pa so bile z Gorenjskega še občine Šenčur, Železniki, Trzin, Komenda, Gorenja vas - Poljane in Škofja Loka.

Slovenke vse bolj rojevajo v "zrelih letih". Povprečna starost matere ob rojstvu otroka se je v zadnjih desetih letih povečala s 25,9 na 28,2 leta. Najbolj rodna skupina so ženske v starosti od 25 do 29 let, opazno pa se je povečala rodnost žensk, starih od 35 do 39 let.

• Cveto Zaplotnik

Lani sedemodstotna inflacija

V državnem statističnem uradu so izračunali, da je bila lanska inflacija sedem odsto. Letos naj bi bila 6,4 odsto.

Najvišjo rast cen, kar 12,2-odstotno, so lani zabeležili v skupini komunikacije, kjer so se poštne storitve podražile za 24,6 odstotka in telefonske storitve za 11,4 odstotka. Cene v skupini hrana in brezalkoholne pijače so se dvignile za 10,4 odstotka, alkoholne pijače in tobak za 9,4 odstotka ter raznovrstno blago in storitve za 9,3 odstotka.

Decembrska inflacija je bila le 0,1-odstotna, tako nizka stopnja pa je predvsem posledica pocenitve naftnih derivatov. Cene v statistični skupini stanovanje so bile zaradi dveh pocenitev kurilnega olja (za 9,3 odstotka) in cenejšega daljinskega ogrevanja (za 0,3 od-

stotka) v povprečju nižje za pol-drugi odstotek. Na drugi strani so se kar precej, v povprečju za 1,2 odstotka, dvignile cene v skupini raznovrstno blago in storitve, k čemur je največ prispevalo za šest odstotkov dražje prostovoljno zdravstveno zavarovanje. Cene v skupini hrana in brezalkoholne pijače so "poskočile" za 1,1 odstotka, pri tem pa so se najbolj podražili zelenjava (za dobrih 17 odstotkov) ter olja in maščobe (za 4,6 odstotka).

Iz državnega statističnega urada so še sporočili, da bodo podatke o januarski rasti cen objavili šele 7. februarja. In kolikšna naj bi bila letošnja inflacija? Po napovedi urada za makroekonomsko politiko in razvoj naj bi bila 6,4-odstotna. Zunanji pritiski na cene naj bi se letos še zmanjšali, na rast cen naj bi vplivalo tudi usklajevanje trošarin, predvsem pri alkoholnih pijačah in tobaku, z ravniyo v državah Evropske unije. Nadaljnje zniževanje inflacije bo odvisno tudi od rasti plač ter od reform pri uporabi indeksacijskih mehanizmov, trga delovne sile, privatizacije ter nadzorovanih cen.

• Cveto Zaplotnik

Od včeraj imamo evro tudi Slovenci

Včeraj, na prvi delovni dan po praznikih, so slovenske banke in menjalnice začele izdajati evro, ki je v 12 evropskih državah 1. januarja zamenjal nacionalne valute.

Pred novoletnimi prazniki so bile v menjalnicah in bankah dolge vrste; v menjalnicah so ljudje svoje devize pretežno menjali v tolarje, v bankah pa so na devizne račune polagali gotovino, ki so jo doslej hranili doma. Slednje se je sicer dogajalo že vsaj dva meseca prej, saj so bili ljudje očitno kar dobro seznanjeni s tem, da bodo evropske države uveljavile novo skupno valuto, da bo njihova nacionalna valuta vzeta iz obtoka in je tudi Slovenci ne bomo mogli več uporabljati. Na povabilo bank, naj ljudje položijo svoje prihranke "iz nogavic" na bančne račune, so se ljudje začeli odzivati že oktobra lani. Tedaj je Banka Slovenije ocenila, da imamo Slovenci doma shranjene tuje gotovine za okoli 500 ali 600 milijonov nemških mark, sedaj pa se je iz-

kazalo, da je bilo tovrstnih prihrankov še veliko več. Koliko so varčevalci v tem času položili na devizne račune, smo skušali izvedeti pri Gorenjski banki, vendar jasnega odgovora nismo dobili, saj želijo to ohraniti kot poslovno skrivnost. Igor Poljšak, vodja sektorja poslov z občani, je dejal, da je položeni deviz kar nekajkrat več od pričakovanega.

Včeraj, 3. januarja, prvi delovni dan po praznikih, so vse banke in menjalnice založili z evrom. Dopoldne še ni bilo velikih vrst, smo pa od uslužbenke menjalnice Ilirika na Jesenicah slišali, da so prve stranke prišle po evro že prvih deset minut njenega poslovanja. Tudi na bankah že dvigajo novo skupno evropsko gotovino, ki je je od včeraj povsod dovolj, kar velja tudi za Gorenjsko banko. Več-

je dvige je po besedah Igorja Poljška treba najaviti, običajne vsote pa ne bodo predstavljale težav. Kdor bo želel evre, jih bo tudi dobil, v primeru, da bodo vrste večje, kot so običajno, pa prosijo za malce strpnosti. Sicer pa so ljudi na vseh svojih ekspoziturah obvestili o postopkih menjave v

evro. Polog na devizni račun je do 28. februarja še brezplačen. Enako je tudi z dvigom, če gotovina leži na računu sedem dni, ob takojšnji zamenjavi pa zaračunajo 2-odstotno provizijo. Če pa ljudje menjajo tolarje v evre, to storitev plačajo po odkupnem tečaju z 1,5 odstotno provizijo. Po 1. marcu letos bodo za polog na račun uvedli tarifo v višini poldrugega odstotka, zamenjava bo veljala 3,5 odstotka. Ob menjavi deviz se banke niso srečale z veliko primeri "pretečenih" deviz, več teh izkušenj imajo menjalnice.

• Danica Zavrl Žlebir
Foto: Tina Dokl

SLOVENIJALES
SREČNO 2002
POKLIČITE 04 201 92 50

EKOLOŠKO KURILNO OLJE
ECO OIL
04 531 77 00
EOC d.o.o. PE LESCE, ROŽNA DOLINA 10. NAROČILA OD 7. DO 18. URE.

DATRIS
d.o.o., Grajska c. 11, Bled
UGODNE CENE
kurilno olje, premog, drva
04/5745-230

VB LEASING
Vaš leasing.
Tel: 04 280 7100

90020054

TOREK, 8. JANUARJA 2002

SREDA, 9. JANUARJA 2002

TVS 1
7.50 Napovedniki
7.55 Kultura
8.00 Odmevi
8.30 Mostovi
9.00 Čarobni šolski avtobus, risana nanizanka

Raznovrstna obvestila na videostraneh iz oddajnika na Lubniku K51
20.00 Napovednik
20.01 Spot dneva
20.05 Oglasi

TV ŽELEZNIKI
VIDEOSTRANI TV Železniki preko COM-PUTER od 17. ure do 19. ure ob glasbeni podlagi Radia Sora.

ATM KRANJSKA GORA
... Videostrani 18.15 Napovednik dnevnega programa

TV ŠIŠKA
... Videostrani 19.50 Napoved sporeda
20.00 Telemarket

TVS 2
7.55 Napovedniki 8.00 Videostrani 10.00 TV Prodaja

IMPULZ CATV KAMNIK
18.55 Začetek programa 18.00 Športne novice

HTV 1
6.50 TV koledar 7.10 Dobro jutro, Hrvaška

KANAL A
9.50 TV Prodaja 10.20 Miza za pet, ameriška nanizanka

R GORENC
Oddajamo od 5.30 do 22.00 na 88,9 in 95 Mhz UKV.

HTV 2
8.00 Panorame 9.50 Živeti z... 10.50 Splet zaljubljenca

POP TV
9.10 JAG, ameriška nanizanka 10.00 Vsiljivka

AVSTRIJA 1
5.50 Otroški program 8.00 Korak za korakom

TV 3
6.00 Video strani 6.30 TV prodaja 7.00 Pokémoni

AVSTRIJA 2
6.10 Videostrani 6.30 Luč v temo 7.00 Vreme

GTV
... 24 ur infokanal, http://gtv.tele-tv.si

AVSTRIJA 3
6.10 Videostrani 6.30 Luč v temo 7.00 Vreme

SNOP - skupni nočni program radijskih postaj v Sloveniji vsak dan od 00.00 do 05.00 na frekvencah radia Triglav, Kranj in Sora - RADIO SLOVENSKE GORICE

R KRANJ
5.30 Napoved 5.45 Na današnji dan 5.50 EPP 6.00 Vreme

R GORENC
Oddajamo od 5.30 do 22.00 na 88,9 in 95 Mhz UKV.

R TRIGLAV
5.30 Minute za narodnozabavno glasbo 5.40 Oglasi

R SORA
5.30 Prva jutranja kronika 5.40 Napoved programa

R RGL
KRIM: 100,2 MHz-ŠANCE: 99,5 MHz-LJUBLJANA: 105,1 Mhz

R OGNJIŠČE
05.00 Dobro jutro 05.15 Vremenska napoved

TVS 1
7.35 Napovedniki
7.55 Kultura
8.00 Maja in čarodej

TVS 2
7.55 Napovedniki 8.00 Vremenska panorama

KANAL A
9.50 TV Prodaja 10.20 Miza za pet, ameriška nanizanka

POP TV
9.10 JAG, ameriška nanizanka 10.00 Vsiljivka

TV 3
6.00 Video strani 6.30 TV prodaja 7.00 Pokémoni

GTV
... 24 ur infokanal, http://gtv.tele-tv.si

SODELUJTE V KONTAKTNIH ODĐAJAH GTV KRANJ - POKLIČITE PO TELEFONU: 233 11 56!

LOKA TV
9.00 Napovednik 9.01 Glasbena kapljica

TV ŽELEZNIKI
VIDEOSTRANI TV Železniki preko COM-PUTER od 17. ure do 19. ure

ATM KRANJSKA GORA
... Videostrani... 18.15 Napovednik dnevnega programa

TV ŠIŠKA
... Videostrani 20.00 Napoved sporeda

IMPULZ CATV KAMNIK
... Videostrani TV Impulz 18.58 Začetna špica

HTV 1
6.50 TV koledar 7.00 Dobro jutro, Hrvaška

KANAL A
9.50 TV Prodaja 10.20 Miza za pet, ameriška nanizanka

POP TV
9.10 JAG, ameriška nanizanka 10.00 Vsiljivka

TV 3
6.00 Video strani 6.30 TV prodaja 7.00 Pokémoni

GTV
... 24 ur infokanal, http://gtv.tele-tv.si

Misel dneva - citat 8.20 Oziramo se 8.30 Izgubljene živali

LOKA TV
9.00 Napovednik 9.01 Glasbena kapljica

TV ŽELEZNIKI
VIDEOSTRANI TV Železniki preko COM-PUTER od 17. ure do 19. ure

ATM KRANJSKA GORA
... Videostrani... 18.15 Napovednik dnevnega programa

TV ŠIŠKA
... Videostrani 20.00 Napoved sporeda

IMPULZ CATV KAMNIK
... Videostrani TV Impulz 18.58 Začetna špica

HTV 1
6.50 TV koledar 7.00 Dobro jutro, Hrvaška

KANAL A
9.50 TV Prodaja 10.20 Miza za pet, ameriška nanizanka

POP TV
9.10 JAG, ameriška nanizanka 10.00 Vsiljivka

TV 3
6.00 Video strani 6.30 TV prodaja 7.00 Pokémoni

GTV
... 24 ur infokanal, http://gtv.tele-tv.si

Radio Triglav logo and contact information: Prvi glas Gorenjske, Prvi glasnik Gorenjske

Radio 89.7 MHz logo and contact information: OGLASNI CENTAR 041 682 146

R KRANJ logo and contact information: 5.30 Napoved 5.45 Na današnji dan

Radio Belvi logo and contact information: Glasbene želje: 04 231 60 60

Vedno več ljudi verjame, da bomo uspeli

Škofjeloška Jelovica je bila tik pred zlomom, to je povzročilo tudi zamenjavo direktorja, izkušeni Bojan Starman pa je v treh mesecih krivuljo poslovanja že obrnil navzgor. "Vedno več je ljudi, ki verjamejo, da bomo s sanacijo uspeli," pravi in poudarja, da v podjetju zdaj delajo to, kar bi morali že pred desetimi leti.

Škofja Loka - Jelovica je lansko leto še vedno sklenila z več kot sedemsto milijonov tolarjev izgube, vendar podatki za zadnje tri mesece kažejo, da se poslovanje izboljšuje. Medtem ko je bilo v prvih devetih mesecih povprečno več kot 70 milijonov tolarjev izgube na mesec, jo je bilo oktobra samo še 28 milijonov, mesec zatem manj kot 20 milijonov, decembra naj bi bilo poslovanje celo pozitivno.

Bruto dodana vrednost je bila oktobra 70 odstotkov in novembra 57 odstotkov večja od povprečja prvih devetih mesecev, kar je posledica lastne izdelave nekaterih sestavnih delov in spremenjene sestave prodaje, predvsem pa občutnega zmanjševanja stroškov poslovanja. Kratkoročne obveznosti, ki so do avgusta narasle na skoraj tri milijarde tolarjev in dosegle točko, ko se je zaustavila oskrba proizvodnje, so oktobra znižali za 220 milijonov tolarjev, novembra pa še za dodatnih 175 milijonov. Še bolj spodbudne so napovedi za letošnje, ko načrtujejo večji obseg proizvodnje v vseh treh profitnih enotah (stavbno po-

hištvu, hiše in primarna proizvodnja) ter za 5,8 milijarde tolarjev prihodkov od prodaje, pozitivno poslovanje in 217 milijonov tolarjev dobička iz poslovanja. Ker ne predvidevajo večjih vlaganj, bodo amortizacijo namenili za znižanje obveznosti iz poslovanja, tako da bi v drugi polovici leta že lahko sproti poravnali obveznosti do dobaviteljev in si s tem zagotovili nemoteno proizvodnjo. Načrtujejo tudi, da bi podaljšali roke za odplačilo bančnih posojil, bruto dodano vrednost na zaposlenega z lanskimi dveh milijonov tolarjev povečali na 3,5 milijona, kratkoročne obveznosti zmanjšali še za 200 milijonov tolarjev, prodajo pa

Bojan Starman

okrepili predvsem v Sloveniji, na območju nekdanje Jugoslavije in na nekaterih novih trgih.

Nihče se ni ukvarjal z vzroki

Ko je Bojan Starman septembra lani, ob prevzemu vodenja, analiziral razmere v Jelovici, je ugotovil, da podjetje že skoraj celo desetletje posluje z izgubo, pri tem pa se niso nikoli ukvarjali s tem, kako bi odpravili vzroke za slabo poslovanje. Čeprav bi se podjetje že po slovenski osamosvojitvi moralo notranje prestrukturirati oz. se prilagoditi spremenjenim pogojem poslovanja, tega ni storilo, ampak je ves čas životarilo in propadalo. Pogoste menjave vodstva niso dale pričakovanih boljših rezultatov, vsak direktor se je v glavnem ukvarjal s posledicami, ne pa z vzroki. Izgubo, ki se je izrazito povečala v prvi polovici lanskega leta, ko je na mesec že presežala 70 milijonov tolarjev, so pokrivali s povečevanjem obveznosti do dobaviteljev in bank ter s prodajo nepotrebne premoženja. Kratkoročne obveznosti so se od 1994. leta do lani povečale z 1,4 na domala tri milijarde tolarjev. "Osnovni problem dolgotrajne izgube je bila prenizka bruto dodana vrednost iz poslovanja, ki je v vsem tem obdobju komaj zadoščala za pokritje stroškov dela in je bila bistveno nižja, kot so jo dosegala nekatera podjetja iste panoge v Sloveniji," ugotavlja Bojan Starman, ki kot glavne razloge za izgubo v preteklih letih navaja prenizko proizvodnjo in prodajo, zelo nizko produktivnost ter slabo izrabo tehničnih in kadrovskih možnosti, preveliko režijo glede na obseg proizvodnje, organiziranost, ki je zamegljevala razmere in odgovornost posameznikov, neustrezen sistem kalkulacij in obvladovanja stroškov ter kupovanje izdelavnih materialov po cenah, ki niso bile vedno najboljše. Podjetje je imelo 40 odstotkov režijskih delavcev, delavci v proizvodnji so učinkovito porabili le tri petine svojega delavnega časa, ob tem pa so vsi dobivali normal-

ne plače in si obračunali še mnogo ur nadurnega dela. Kljub velikemu številu režijskih delavcev v podjetju ni bilo na razpolago najpomembnejših informacij in analiz, posledica tega je bila cela vrsta nepravilnih odločitev.

Delamo to, kar bi morali pred desetimi leti

Ko je Starman septembra začel izvajati sanacijo, s katero naj bi občutno povečali proizvodnjo, prodajo in bruto dodano vrednost, je bila prva in najpomembnejša naloga, kako brez dodatnega zadolževanja zagotoviti manjkajoče materiale in zadostna naročila za

postopnega ukinjanja žaganja, sušenja in druge primarne proizvodnje ter prehod na dobavo gotovih polizdelkov, so od tega odstopili in "aktivirali" lastne zmogljivosti. Sprejeli so več ukrepov za zniževanje nepotrebnih stroškov poslovanja, med drugim bodo število zaposlenih v režijskih službah postopno zmanjšali s 305 na 210, prvih 20 delavcev pa so iz režije razporedili v proizvodnjo že lani. Zamude pri dobavah so občutno zmanjšali, tudi plače postajajo vse bolj odvisne od doseženih rezultatov. "V podjetju izvajamo zaporedno prestrukturiranje oz. delamo to, kar bi morali že pred desetimi leti: usklajujemo stroške z dohod-

proizvodnjo, ki je septembra delala le še s polovično močjo. Neredno poravnavanje obveznosti do dobaviteljev je pustilo velike posledice, povzročalo pa je tudi zamudo pri dobavah in odpovedi naročil. Že septembra so se z večino dobaviteljev dogovorili o nadaljnjem sodelovanju in poravnavi starih obveznosti, tako da so oktobra že zagotovili dokaj normalno oskrbo proizvodnje s potrebnimi materiali. Medtem ko je bil v podjetju že pripravljen načrt

ki, se prilagajamo tržnim razmeram in se usposabljam za izdelovanje po svetovnih cenah," pravi Bojan Starman in poudarja, da rezultati zadnjih treh mesecev potrjujejo, da je pot za izhod iz težav prava. "Če bomo v letu 2002 izpolnili zastavljeni načrt, bi bil lahko naslednji korak ustvarjanje pravega dobička iz poslovanja. Ob skeptičnih v tovarni in zunaj nje je vse več ljudi, ki verjamejo, da bomo s sanacijo uspeli."

• Cveto Zaplotnik

Na Stari vrh tudi ponoči

Koliko pomeni smučišče Stari vrh Ločanom in okoliškim prebivalcem se je pokazalo na otvoritvi prenovljene nočne proge.

Stari vrh - Danes teden je bila ob vstopni postaji sedežnice na smučišče Stari vrh skromna otvoritvena slovesnost, s katero so uradno odprli prenovljeno osvetljeno progo za nočno smuko, ki bo poleg možna ob vsej dolžini sedežnice, torej od kočice na Starem vrhu do dna. Res je sicer, da v petek niso zasvetile prav vse luči, saj je nekaj luči ostalo na (počasni) carini, kljub temu pa je udeležba na tej slovesnosti zgovorno pokazala, kako veseli so ljubitelji tega smučišča najprej nad dejstvom, da smučišče zopet obratuje, in nad novo pridobitvijo.

Decembrski mraz je namreč omogočil, da so smučišče v dobršni meri že zasnežili, naravni sneg pa je kompaktnega še nekoliko zmečkal in polepšal to zimsko vzdušje. Slovesnosti so se udeležili župan občine Gorenja vas - Poljane Jože Bogataj, svetniki občinskih svetov občin Gorenja vas - Poljane in Škofja Loka ter številni ljubitelji smučanja. Slovesnost se je začela z nastopom "Rovtarjev" na starih smučeh in v starih oblekah, preden pa so prižgali nove luči, so se po progi slikovito pripeljali najmlajši člani Smučarskega kluba iz Škofje

Loke z baklami. V priložnostnih pogovorih pred mikrofonom so si vsi želeli, da bi letošnja zima omogočila zimske radosti na Starem vrhu, tem tako lahko dostopnem in prestrem smučišču. Slišali smo tudi, da naj bi bila, če bo to le mogoče, po dolgih letih zopet tu mednarodna FIS tekma za Pokal Loke. Po slovesnosti je bilo potrebno kar dobre pol ure, da so se vsi navdušeni smučarji lahko zvrstili na sedežnico, nočno snežno "pravljico" pa so si lahko ogledali tudi tisti brez smuču, ki so bili povabljeni na golaž v kočico.

• Š. Ž.

Dosežki Elektra Gorenjske

Po dveh skromnejših desetletnih almanahih za sedemdeseta in osemdeseta leta so se za zadnje desetletje pri Elektro Gorenjska odločili, da svoje delo in dosežke predstavijo v knjigi.

Kranj - Elektro Gorenjske je predstavil izid knjige "Elektro Gorenjska 1990 - 2000" - kronološkega almanaha razvoja Elektra Gorenjske v zadnjem desetletju prejšnjega stoletja. Devet avtorjev je predstavilo strokovne in družabne dogodke, ki so vodili podjetje v tem času, poseben dosežek pa vsekakor je, da so jo uspeli pripraviti v dobrem mesecu in pol, saj se je uredniški odbor prvič sestel šele 26. oktobra.

"Zadnje desetletje je vsekakor prineslo prelomne dogodke v naši državi in tudi podjetju. Osamosvojitve Slovenije je pomenila tudi samostojno energetsko pot, kar je bil velik izziv in velika odgovornost," je v uvodu na predstavitvi knjige "Elektro Gorenjska 1990 - 2000" dejal direktor mag. Drago Štefe. Malo ljudem je znano, da so bili prav pri elektro-distribucijskem podjetju med prvimi na udaru nekdanje JLA, po osamosvojitvi pa je bilo potrebno poskrbeti, da je postal naš mali in šibek energetski sistem del evropskega. Še pred iztekom zadnjega desetletja je slovenska energetika dobila novo zakonsko ureditev, ki je narekovala tudi precejšnje spremembe organiziranosti, predvsem pa postaja električna energija tržno blago in ločuje se javni del služb za prenos ener-

gije. Marsikaj o tem bo poslej mogoče prebrati v omenjeni knjigi, ki so jo pripravili, poleg direktorja, še: Drago Papler, mag. Matija Nadižar, Marjan Jerele, Tomaž Jarnik, Mitja Anžej, Marjan Porenta, Majda Kovačič in Ivanka Jelenc. Posebej omenimo Draga Paplerja, odgovornega urednika knjige s 132 barvnimi stranmi, 20 zaokroženimi temami 70 fotografijami, 10 preglednicami in 14 grafikoni, ki je izšla v 1500 izvodih, saj je resnično kar precejšen dosežek vse to pripraviti v dobrem mesecu in pol, poleg tiskane oblike pa bo v kratkem ta knjiga na razpolago tudi v elektronski obliki (na CD-ju), posnet pa je bil celo film o njenem nastajanju. Upravičeno ponosen je Papler na predstavitvi kar žarel, hkrati pa smo izvedeli, da bo ta izkušnja vodnik bodočih tematskih publikacij, kot so Razvoj distribucijskega kranjskega in žirovnškega območja v osemdesetih letih; Naravne ujme in elektroenergetske naprave, Elektro Gorenjska in osamosvojitvena vojna za Slovenijo 1991, Bibliografije elektro osebnosti. Knjiga je bila izdana pod motom latinskega pregovora: "Besede preminejo, kar je napisano, ostane" in je trajen dokument časa in spomina. "Je luč, ki ne bo ugasnila," je zapisal Drago Papler.

• Štefan Žargi

SRD sprejel ponudbo PID-ov

Slovenska razvojna družba (SRD) je ob koncu decembra sprejela skupno ponudbo pooblaščenih investicijskih družb (PID) za nakup delnic, poslovnih deležev ter drugega premoženja.

Kranj - Pooblaščenice investicijske družbe naj bi s tem premoženjem, ki je bilo 1993. leta vredno 72,7 milijarde tolarjev, po današnjih cenah pa je 185,4 milijarde tolarjev, zapolnile t.i. privatizacijsko vrzel.

Gre za premoženje, ki so ga podjetja na podlagi zakona o lastniškem preoblikovanju prenesla na Slovensko razvojno družbo, in za premoženje, ki ga je država namenila za pokrivanje privatizacijskega primanjkljaja. Pooblaščenice investicijske družbe bodo kupnino plačale z lastniškimi certifikati.

Na spisku podjetij, v katerih so PID-i oz. družbe za upravljanje (DZU) pridobile lastniške deleže, so tudi nekatere večje in pomembnejše gorenjske družbe.

Table with 4 columns: Družba, Število delnic, PID, DZU. Lists various companies like Adria Airways, Alpetour Šk. Loka, etc.

Table with 3 columns: Družba, Število delnic, PID. Lists companies like ETP Kranj, G&P Hoteli Bled, etc.

Table with 3 columns: DZU, PID, DZU. Lists companies like Triglav D.U., KBM Infond, etc.

KOLIKO JE VREDEN TOLAR

Table showing exchange rates for various banks and locations in Kranj and Ljubljana, with columns for currency types (dem, ats, lit, EUR) and rates.

Pri Sparovcu v Avstriji je ATS ob nakupu blaga po 16,00 tolarja.

Podatke za tečajnico nam sporočajo menjalnice, ki si pridružujejo pravico dnevnih sprememb menjalniških tečajev glede na ponudbo in povpraševanje po tujih valutah.

Vpleteni pojasnili zadeve

Ljubljana - Uprava Ljubljanske borze je pred novim letom začasno zaustavila trgovanje z delnicami Pivovarne Union, Pivovarne Laško, Gorenja in Radenske, promet pa je sprostila, ko so družbe v javnosti objavile ustrezne informacije.

Iz Pivovarne Laško so potrdili, da so 21. decembra od Slovenske odškodninske družbe kupili 54.818 delnic po ceni 86.000 tolarjev za delnico in s tem postali 24,12-odstotni lastniki Pivovarne Union. Hkrati so zanikali v nekaterih medijih objavljene informacije, da so se s hrvaško družbo Agrokor, v čigar lasti je Jamnica, dogovajali o prodaji hčerinske družbe Radenska.

škodninsko družbo, tudi predvideva, da bo pivovarna doplačala razliko do cene, če bo Interbrew ponudil višjo ceno. Ker je Interbrew ceno dvignil na 87.000 tolarjev za delnico, so v laški pivovarni izpolnili pogodbeno obveznost in odškodninski družbi že nakazali razliko.

V tujino zdravstveno zavarovani Italijani vrtajo predor Trojane

Ljubljana - V Vzajemni zdravstveni zavarovalnici je do konca lanskega novembra zdravstveno zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini sklenilo 58.542 ljudi, kar je 11.541 ali četrtno več kot v enakem predlanskem obdobju. Da je sklepanje tovrstnih zavarovanj v porastu, je razlog v tem, da se ljudje vedno bolj zavedajo potrebe po zdravstvenem varstvu na poti v tujino in da so tudi stroški za zdravila in zdravstvene storitve v tujini zelo visoki.

Kranj - Po podatkih Družbe za avtoceste Republike Slovenije (Dars) bo 8,6 kilometra dolg odsek avtoceste od Vranskega do Trojan zgrajen v drugi polovici prihodnjega leta, štiristo metrov krajši odsek od Trojan do Blagovice, katerega del je tudi predor Trojane, pa do konca leta 2005.

Višji davek na dodano vrednost

Kranj - Ko je državni zbor decembra lani sprejel zakon o izvrševanju proračuna za letos in za prihodnje leto, je hkrati uzakonil tudi novo, višjo stopnjo davka na dodano vrednost, ki je začela veljati z letošnjim 1. januarjem. Splošna stopnja davka se je povečala z 19 na 20 odstotkov, znižana pa z 8 na 8,5 odstotka.

Podražitev goriva, cigaret, cestnine...

Kranj - Ob koncu leta so se kar dvakrat spremenile cene naftnih derivatov - najprej 25. decembra in potem še ob prehodu iz starega v novo leto. Neosvinčeni 98-oktanski motorni bencin se je najprej pocenil na 173,7 tolarja in se nato podražil na 175,2 tolarja.

165,1 tolarja. Dizelsko gorivo D2 se je najprej pocenilo za en tolar, na 145,1 tolarja, z novim letom pa se je podražilo na 146,3 tolarja.

• Cveto Zapltnik

Zamenjava v vodstvu Jate

Ljubljana - Nadzorni svet Jate je na seji ob koncu decembra odpoklical dosedanjega glavnega direktorja Saša Vrziča in na njegovo mesto za eno leto imenoval vodja sektorja za rejo Iva Puharja.

Bankomat v Elanovi trgovini

Begunje - Gorenjska banka je v sodelovanju z Elanom 18. decembra lani postavila bankomat tudi v Elanovi trgovini v Begunjah. Bankomat stoji ob vhodu v trgovino, tako da omogoča opravljanje bančnih storitev tudi takrat, ko trgovina ni odprta.

PROSTA DELOVNA MESTA NA GORENJSKEM

Table listing job openings with categories like POMOŽNI DELAVEC, NATAKAR, STROJNI TEHNIK, etc., and details for each position.

Svet OSNOVNE ŠOLE ŠKOFJA LOKA - MESTO Šolska ulica 1, 4220 ŠKOFJA LOKA

razpisuje delovno mesto RAVNATELJA. Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki jih določajo 53. in 145. člen Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Ur. l. RS, št. 12/96, 23/96, 22/00 in 64/01) ter 43. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Ur. l. RS, št. 64/01) ter imeti pedagoške in organizacijske sposobnosti za vodenje zavoda.

Z Gorenjsko banko po Gorenjskem Veselo v novo leto

Po Bohinjski Bistrici smo bili 22. decembra na Primskovem, 26. decembra na Blejski Dobravi, 28. decembra v Vodcah, 29. decembra na Jesenicah in 30. decembra v Besnici.

Veselo čakanje novega leta po različnih krajih na Gorenjskem smo v Gorenjskem glasu s prireditelji v različnih krajih pod naslovom Veselo v novo leto pripravili že petič zapored. Tokrat je bila z nami tudi Gorenjska banka, delniška družba - Banka s posluhom Kranj, ki je bila glavni pokrovitelj vseh prazničnih in veselih srečanj. Začeli smo, kot smo že poročali, sredi decembra v Bohinjski Bistrici, kjer smo obeležili tudi 50. številko Bohinjskih novic in 35-letnico ansambla Alpski kvintet. Bohinjska prireditev pa nas je zaradi ugodnega odziva tudi še posebej spodbudila, da smo se zavzeto lotili priprav tudi po drugih krajih.

Na Primskovem z Rdečim križem

Na prireditvi na Primskovem, kjer smo se v krajevni skupnosti s predsednikom Tonetom Zupanom in tajnico Heleno Kalan dogovarjali, da bo prireditev organizacija Rdečega križa, smo potihem pripravljali srečanje tudi zaradi posebnega dogodka. Ob tem, ko so si Primskovljani želeli, da bi uspeli čimbolj napolniti dvorano, smo povabili tudi pevca Marjana Zgonca. Njegov nastop je bil svojevrstno presenečenje. Čeprav je bil, kot rečeno prireditelj Rdeči križ s predsednikom Janezom Kernom, smo s prvo skladbo, ki jo je zapel Marjan Zgonc, čestitali za praznik in 60-letni jubilej

Povsod so domačini napolnili dvorane, najbolj pa v Besnici.

predsedniku krajevne skupnosti Tonetu Zupanu. Čestitka je bila zares lepo presenečenje in Toneta je potem ves večer, še po prireditvi najbolj zanimalo, kako smo izvedeli za njegov življenjski jubilej.

Sicer pa sta se na Primskovem predstavila dva ansambla. Srečanje in veselo pričakovanje novega leta je začel ansambel Obzorje, končal pa prireditev in jo potem podaljšal pozno v noč še ansambel Jevšek. To je bil tudi že drugi nastop ansambla Jevšek v letu

Skupina Country Holics z Bleda.

Ansambel Vita in Kokode polka.

2001 v dvorani doma krajanov z Gorenjskim glasom na Primskovem. Na prvem, spomladi, je namreč ansambel proslavil tudi svojo tridesetletnico. Tako kot na vseh naslednjih nastopih pa je na Primskovem navdušila tudi mlada harmonikarica Kristina Pahor, svetovna prvakinja v svoji starostni skupini. Lani je namreč ta naslov osvojila na tekmovanju v italijanski Anconi. Učenka Janeza Fabijana iz Besnice pa je bila tudi lani z nami in na drugih nastopih osvajala publiko. Tako je bila med

Senad Tiganj s sinom Ervinom je bil z nami na Jesenicah.

drugim še posebno uspešna na tekmovanju harmonikarjev v Senici pri Medvodah.

Da je še vedno med popularnimi skupinami in da vedo, kako se je treba predstaviti, da ogreješ občinstvo, so na Primskovem pokazali tudi člani skupine Obvezna smer. Navdušil je tudi nastop sku-

Barbara Koblar je zapela na Blejski Dobravi.

pine Furmani, ki sicer niso nastopili v popolni instrumentalni zasedbi, vendar jih je že njihov vokalni nastop celovito in lepo predstavil ter poudaril spremljavo v folklorni skupini Ozara.

Še posebej pa so se na Primskovem izkazali sponzorji, ki so prispevali nagrade. Žrebanje je bilo kar domala srednji velik srečlov, zato še enkrat vsem, ki so prispevali nagrade, iskrena hvala. Kar zadeva organizacijo prireditev so Primskovljani zares pravi mojstri. Škoda le, da nimajo vedno najboljše sreče z obiskom. Vendar tokrat tudi velika dvorana doma krajanov na Primskovem ni bila ravno pod vtisom veliko premajhnega obiska.

IZŽREBANCIPUPONOV Z vami pri vas

Nagrade prejmejo:
Iztok Premrov, C. Revolucije 8, 4270 Jesenice;
Andreja Piliček, Žale 7, 1240 Kamnik;
Marija Višak, Poljska pot 5, 4240 Radovljica;
Katja Megušar, Ul. XXXI divizije 46, 4000 Kranj;
Ani Treven, Pod gozdom 1, 4201 Zg. Besnica;
Janez Erce, Kamniška 61, 1217 Vodice.

smo ga potem povabili še na dve prireditvi. Zanimanje je vzbudil tudi na prireditvi na Jesenicah, navdušil pa je občinstvo v nabito polni dvorani v Besnici.

Navdušila pa je vrnitev ansambla Bohpomagej, ki je po daljšem obdobju spet nastopil v programu z Gorenjskim glasom in seveda tudi na Blejski Dobravi ni šlo brez njihove zadnje uspešnice Monika. Ansambel pa je presenetil tudi zato, ker smo po daljšem premoru srečali na glasbeni sceni z ansamblom Bohpomagej tudi nekdanjo pevko ansambla Blegoš Rožo Marijo Mikelj. Tako njen nastop z ansamblom Bohpomagej, kot samostojna predstava sta potrdila, da bi bilo zares škoda, če bi tudi Roža po ansamblu Blegoš zapustila glasbeno sceno.

Obogatitev programa na Blejski Dobravi je bil nastop harmonikarja, svetovnega prvaka, sicer ima tudi svoj ansambel, ki pa ga tokrat ni bilo z nami, Matjaža Kokalja. Duo Nota z Jelko Potočnik in Marjanom Rekarjem ter ansambel Krila pod vodstvom Francija Peternejla pa so celotno prireditev razgibali z melodično vedrino pesmi in jo obogatili morebitne enoličnosti ali prepoudarjene narodne glasbe. Še posebej veseli pa smo bili na Blejski Dobravi (in

Ansambel Obzorje na Primskovem in v Besnici.

Duo Nota - Jelka Potočnik in Marjan Rekar.

PO DOBRO POČUTJE V TERM ZREČE

V mesecu januarju še posebej UGODNO:

Termini:

11. - 16. 1. 2002
20. - 25. 1. 2002
26. - 31. 1. 2002

5-dnevni termin v Hotelu Dobrava 2000****

za samo: 52.100 SIT (polpenzion)
58.100 SIT (polni penzion)

V ceni je vključeno: 5 x pol ali polni penzion, posvet pri zdravniku, kopanje, 5 x gimnastika ali hidrogimnastika, 1 x biserna kopel, 1 x vodna postelja z zeliščno oblogo, družabne prireditve.

Ugodnosti: 10 % popust na cene penzionskih storitev za upokojece

Doplačila: TT, namestitev v 1/1 sobi

NAŠE DARILLO za rezervacije penzionskih storitev v zgoraj navedenih terminih: KOPALNA BRISAČA TERME ZREČE

Informacije in rezervacije: UNIOR, d.d., Turizm
Tel.: 03 757 6 156, 03 757 6 157, 01 2 329 264, www.unior.si

ROGLA
Olimpijski in smučarski center, 1.517 m n.v.

TERME
Z R E Č E
Termalno zdravilišče, 395 m n.v.

Furmani so nastopili na Primskovem brez folklorne Ozara.

tudi na Jesenicah dva dni kasneje) obiska jeseniškega župana Borisa Breganta. Njegovi voščili ob novem letu sta bili še posebej svečan zaključek našega srečanja ob koncu leta z domačini na Blejski Dobravi in tudi pod šotorom na Jesenicah.

Presenečenja v Vodica

Letošnji obisk pred novim letom z glasbenimi skupinami v Vodica je obeležilo kar nekaj presenečenj. Prvič po petih letih se je zgodilo, da prireditelj ni bila občina ali Prosvetno društvo, marveč pred letom dni ustanovljeno turistično društvo s predsednikom Lojzeto Koscem. Druga posebnost pa sta bila nastopa osemletne Tjaše Križnar, mlade pevke, ki je bila uspešna že dvakrat tudi na Radiu Triglav kot prvi glasek Go-

Ansambel Tulipan

renjske in nenapovedan nastop Brede Horvat, ki že 40 let igra frajtonarico in jo poznajo po Avstriji, Italiji, Švici in še kje. Tjaša & petjem, Breda pa s harmoniko,

obe sta navdušili; prva z nežnim glasom, druga pa kot prava virtuozinja na harmoniki ob spremljavi moža Fritza.

Umetniško doživetje pa je bil nastop Lovskega pevskega zbora Medvode pod vodstvom Janeza Čadeža, ki je lani z evropsko turnejo proslavil srebrni jubilej. Nastop medvoških pevskih lovcev nas je tako prevzel, da smo se zaobljubili, da bomo z njihovimi gostovanji po Gorenjskem nadaljevali tudi letos.

V Vodica, kjer je občane v polni dvorani tudi letos pozdravil župan Anton Kokalj in se hkrati zahvalil tudi Gorenjskemu glasu za redna gostovanja v dvorani Kulturnega doma ob koncu leta, pa se je poslovil od prireditev Veselo v novo leto ansambel Jevšek, v turnejo nastopov ob koncu leta pa je vstopil ansambel Tulipan. Drugič med prireditvami v različnih krajih po Gorenjskem pa je občinstvo

imel koncesijo občine za prireditve pred novim letom, nas je povabil pod ogrevan šotor. Ko smo vstopili vanj, so nas spreletavali mešani občutki: velik šotor, veliko prostora, velik točilni pult in skoraj nobene mize in klopi. Pa se je potem izkazalo, da so nenazadnje imeli prireditelji prav, samo očitno Jeseničani niso najbolj vajeni prireditev, ki morda vsaj po mnenju nekaterih bolj sodijo v dvorane. Med stalno ekipo s pevko Tjašo Križnar, harmonikarico Kristino Pahor, harmonikarjem z Blejske Dobrave Jernejem Arhom, svetovnim prvakom Matjažem Kokaljem z Ovsji nad Podnartom in virtuozinjo iz Nožic pri Homcu Bredo Horvat, sta tokrat vzbujala pozornost skupina Country Holics in Prepih. Prva, Country Holics z Bleda, je bila z nami že na prireditvah na Primskovem in Blejski Dobravi. Povsod je prijetno presenetila in obljubili smo občinstvu in skupini, da jo bomo predstavili tudi med Glasbeniki meseca v Gorenjskem glasu. Druga skupina Prepih s pevko Sonjo Zupan, bivšim prvim glasom Gorenjske pa bo morda na eni prihodnjih turnej zabavala občinstvo po Gorenjskem. Najlepše presenečenje pa je bil Senad Tiganj, s katerim se je pogovarjal Jože Košnjek.

Posebno doživetje pa je bil pod šotorom na Jesenicah nastop ansambla Tulipan. V nadaljevanju, ko je ansambel skrbel za ples in veselo razpoloženje, je Tulipan potrdil, da mu zabavna glasba ne leži nič manj kot narodna in da so fantje s pevko zares ansambel za vse: za mlade in starejše, za ljubitelje narodne in zabavne glasbe, za poslušanje in za ples...

Gorenjska banka, d.d., Kranj - Banka s posluhom pa je seveda tudi na Jesenicah presenetila z nagradnim vprašanjem in nagrado.

Zares veselo nazadnje v Besnici

Besnica je postala že kar tradicionalno kraj, kjer se turneja prireditev Veselo v novo leto z Gorenjskim glasom in domačini po različnih krajih na Gorenjskem konča. Tu v Besnici si nazadnje tudi ansambli oziroma nastopajoči dan pred silvestrovim dajo duška. Tudi tokrat je srečanje, na veliko presenečenje tako nas kot tudi prireditelja, v nabitno polni dvorani pripravilo Turistično društvo s predsednikom Miho Sušnikom.

Prvič je tokrat na turneji pred koncem leta v Besnici nastopil tudi ansambel Vita. Navdušil je s poznano vižo oziroma polko leta s Kokode polko. Tradicijo je v Besnici z nastopom potrdil ansambel Obzorje, kjer je vodja Vili

Breda Horvat iz Nožic pri Homcu.

Ansambel Svežina iz Trziča

Janez Čadež in Zdravko Veber, člana Lovskega pevskega zbora Medvode sta navdušila v Besnici.

Piskač tudi razločno poudaril in potrdil, da ansambel išče novega pevca. Prava poslastica je bil nastop dveh članov Lovskega pevskega zbora Medvode in sicer vodje zbora, tokrat s harmoniko, Janeza Čadeža in pevca basistabaritonista Zdravka Vebra. Navdušili so tudi Tjaša Križnar, Matjaž Kokalj in še posebej tudi, kot smo že poudarili, Jernej Arh. Ob Tulipanu in Kriilih pa je v Besnici potrdil pravilnost izbora nastopajočih na prireditvah ob koncu leta tudi ansambel Svežina pod vodstvom Gorana Poluge. Prireditelji

v Besnici so tudi letos poskrbeli za nagrade v žrebanju in tako smo skupaj z Gorenjsko banko, d.d., Kranj - Banko s posluhom v Besnici še posebej popestrili naše srečanje pred koncem leta. Nazadnje pa so ansambli, predvsem Obzorje, s predsilvestrskim veselim razpoloženjem tudi tokrat sklenili letošnja srečanja Veselo v novo leto po Gorenjskem skupaj z Gorenjsko banko, d.d. - Banko s posluhom.

• Andrej Žalar, slike in pogovori: Jože Košnjek in A. Ž.

Za pravilne odgovore povsod tudi nagrade Gorenjske banke.

Jeseniški župan Boris Bregant - na Blejski Dobravi in na Jesenicah.

tokrat še posebej, nenapovedano, presenetil tudi Marjan Zgonc. Tokrat smo na njegovem nastopu obljubili, da bomo že spomladi z Marjanom nadaljevali na prireditvah Veselo v pomlad.

Prijetno presenečenje pa je bila v Vodica tudi Gorenjska banka. Ne le, da je vzbudila pozornost. Po končani prireditvi, ko smo tudi tokrat podelili nagrado Gorenjske banke za pravilni odgovor, smo slišali precejšnje zanimanje za Gorenjsko banko tudi med obiskovalci.

Na Jesenicah Country Holics, Senad in Prepih

Prireditev na Jesenicah dva dni pred novim letom je bila svojevrstna posebnost. Prireditelj, ki je

Tjaša Križnar iz Šenčurja - povsod je navdušila.

ŠPAS TEATER
 KRANJ - dvorana PRIMSKOVO
Nedelja 13.1. ob 17.00 uri

Marc Camoletti: STEVARDESE PRISTAJAJO
 komedija

v svetu 13.600 ponovitev

Igrajo:
**SEBASTIJAN CAVAZZA, BORUT VESELKO
 LJERKA BELAK, NINA IVANIČ,
 MAGDA KROPIUNIG, MATEJA PUCKO**

Prodaja vstopnic:
GORENJSKI GLAS
 generalni medijski pokrovitelj
 tel.: 04/201 42 47

NAGRADNI KUPON - VESELO V NOVO LETO

Naročam Gorenjski glas

Ime in priimek.....

Naslov.....

Pošta.....

Kakšne barve so Tanjine citre?

Kupon pošljite do 15. januarja na Gorenjski glas, 4000 Kranj, p.p.124

Med nove naročnike bomo izžrebali tri lepe nagrade. Če se boste s tem kuponom naročili na Gorenjski glas, ga boste do 31. maja 2002 prejeli brezplačno.

Tudi svobodni sindikati na množičnih demonstracijah v Bruslju

Brzdavanje globalizacije, socialna pravčnost, mir

"Novo Evropo je treba graditi skupaj z delavci in državljani. Evropa mora biti več kot samo trg. Hočemo Evropo, ki bo prevzela skrb za zaščito interesov delavcev in ljudi.

Konvencija, ki jo je ustanovil evropski vrh v Laeknu, mora, če je mogoče, za medvladno konferenco leta 2004 predlagati vse tisto, o čemer je možno doseči soglasje, ali pa vsaj predloge interesnih skupin. Evropska konfederacija sindikatov toplo pozdravlja odločitev evropskega vrha, da so v tej konvenciji poleg predstavnikov nacionalnih parlamentov, Evropskega parlamenta in vlad zastopani tudi socialni partnerji. Uporabili bomo ves naš vpliv, da bomo iz sedanje Evrope naredili Evropo, ki bo skrbelo za delavce in državljane."

To so besede generalnega sekretarja Evropske konfederacije sindikatov Emilia Gabaglia ob zaključku množičnih demonstracij v Bruslju dan pred zasedanjem vrha Evropske unije.

Evropska konfederacija sindikatov združuje 60 milijonov članov, med njimi tudi članstvo Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Tako smo se letos drugič, po lan-

ski Nici, udeležili evropskih demonstracij. Glavne zahteve evropskih sindikatov so se nanašale na ustrezno politiko in ukrepe za polno zaposlenost in kakovostna delovna mesta, za družbeno solidarnost brez razlikovanja ali izključevanja, za obziranje globalizacije ter podpiranje razvoja, socialne pravičnosti in miru. Sindikati so zahtevali tudi vključitev listine o

temeljnih pravicah v bodočo ustavo Evropske unije.

Demonstranti iz 20 držav so se od jutranjih ur naprej začeli zgrinjati na več kilometrov dolgi bulevar Emile Bokstael, kjer so potekale izredno dobro organizirane mirne in nadvse slikovite manife-

Evropski sindikati za pravičnejšo Evropo.

stacije za socialno Evropo. Kako pozitiven je bil odmev sindikalnih demonstracij v politiki, dokazuje izjava predsedujočega Evropske unije Guya Verhofstadta, ki je večerno tiskovno konferenco začel z besedami: "Belgijsko predsedstvo je razumelo zelo jasno sporočilo 100.000 sindikalnih demonstrantov. To sporočilo moramo v jutrišnjih razpravah na vrhu zelo resno upoštevati." Po besedah bruseljskega župana pa mesto še nikoli v zgodovini ni doživelo tako dobro organiziranih demonstracij. Zahvalil se je za odlično organizacijo, saj pri taki množici

Med svobodnimi so demonstrirali tudi gorenjski sindikalisti.

ni bilo niti enega incidenta in policiji, ki je bila v stalni pripravljenosti, sploh ni bilo treba posredovati.

Tudi medijsko je bil dogodek zelo dobro pokrit. 150 predstavnikov Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je bilo v koloni na 3. mestu, takoj za belgijskimi sindikati, in je vzbujala pozornost s

svojo enotno opremljenostjo in glasnimi raglami. Zanimivo je, da je belgijska televizija pripravila 20-minutno poročilo o demonstracijah, ki se je začelo z izjavo predsednika ZSSS Dušana Semoliča in posnetkom naših udeležencev. To poročilo so ponavljali vsako polno uro, vse do naslednjega dne. Časopisi so navajali v svojih poročilih, da so se demonstracij udeležili tudi predstavniki sindikatov iz držav kandidat ter omenjali ZSSS in Slovenijo.

Tako je bila naša udeležba na evropskih demonstracijah v Bruslju ne samo prispevek k zahtevam za socialno Evropo, ampak tudi k

promociji slovenskega sindikalnega gibanja in Slovenije nasploh.

• Milena Sitar

Glas gorenjskih sindikatov

Poklicna pokojnina za peke

Pododbor sindikata pekov pri Sindikatu kmetijstva in živilske industrije Slovenije v ZSSS je prejšnji mesec sklical posvet o obveznem dodatnem pokojninskem zavarovanju pekov. To zavarovanje bo zamenjalo dosedanjo beneficirano delovno dobo.

V devetdesetih letih je bil uveden moratorij na to obliko priznavanja delovne dobe s povečanjem, ki so jo uživali nekateri delavci na najtežjih in zdravju nevarnih delovnih mestih. Pokojninska reforma je beneficirano delovno dobo ukinila in uvedla možnost dodatnega obveznega pokojninskega zavarovanja, ki gre v breme delodajalcev. Seveda bo doslej pridobljena povečana delovna doba veljala tudi za naprej in za delovna mesta, ki so bila po starem bene-

ficirana, bodo morali delodajalci še naprej plačevati najmanj tolikšne prispevke za obvezno dodatno zavarovanje, kot so jih doslej za beneficirano delovno dobo.

Peke pa predvsem zanima, kako doseči, da bi bila tudi njim priznana težavnost delovnega mesta in s tem možnost, da se nekaj prej upokojijo. Največja obremenitev za peke je stalno nočno delo, pa tudi visoke temperature, prah.

Posveta se je udeležil tudi mag. Milan Srna, direktor republiškega

urada za varnost in zdravje pri delu. Predstavnik pekov je seznanil z uredbo vlade, ki določa, na kakšen način se določijo delovna mesta, na katerih je obvezna vključitev v dodatno pokojninsko zavarovanje. Predlog lahko poda jo poleg delodajalcev tudi reprezentativni sindikati. Postopek je dokaj zahteven, saj bo treba predložiti oceno tveganja z vsemi ukrepi za varovanje zdravja zaposlenih, poročila periodičnih pregledov, preizkusov in preiskav,

epidemioloških podatkov o zdravstvenem stanju delavcev in po potrebi še druge podatke. O upravičenosti zahtevkov bo odločala komisija, katere sestavo bo določil minister za delo in bo delovala pri Uradu RS za varnost in zdravje pri delu. Za vsak novi zahtevek bo predsednik komisije določil tri strokovnjake, ki bodo na podlagi dokumentacije in oglada delovnih mest odločali o upravičenosti. Odločitev komisije bo dokončna, brez možnosti pritožbe, bo pa tudi časovno omejena. Komisija bo lahko preverjala, ali še obstajajo razlogi za obveznost delodajalca do obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja na določenih delovnih mestih.

Delodajalci bodo prispevke plačevali v poseben sklad dodatnega pokojninskega zavarovanja; zanj bo jamčila država. Vsak zavarovanec bo imel svojo polico, na podlagi katere bo po izpolnitvi pogojev prejel poklicno pokojnino.

V primeru smrti zavarovanca bodo zbrani denar na njegovem računu prejeli dediči

Povzetek sklepov

- Izvršni odbor Sindikata KŽI Slovenije in pododbor pekov pozivata Združenje delodajalcev Slovenije in Združenje agroživilstva pri GZS, da v tednu dni začeta postopek za uvedbo obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja na delovnih mestih v pekarstvu, kjer je pretežno nočno delo.
- Sindikati pri delodajalcih naj preverijo, ali so ocene tveganja delovnih mest pekov pripravljene ustrezno in vsebujejo psihofizične in druge obremenitve delavcev. Če ugotovijo, da ocene niso ustrezne, naj od delodajalcev zahtevajo, da jih popravijo.
- Vodstvo sindikata kmetijstva in živilske industrije Slovenije bo od ministra za delo pisno zahtevalo, naj določi člane komisije za določitev delovnih mest, za katere bo obvezna vključitev v dodatno pokojninsko zavarovanje.
- Pododbor sindikata pekov bo ob pomoči strokovnih služb v podjetjih pripravil seznam delovnih mest v pekarstvu s pretežnim nočnim delom in tudi predlog minimalne upokojitvene starosti za ta delovna mesta.

- Sindikat kmetijstva in živilske industrije Slovenije in pododbor pekov se bosta z Združenjem delodajalcev Slovenije in Združenjem agroživilstva pri gospodarski zbornici dogovorila o enkratnem višjem prispevku za dodatno pokojninsko zavarovanje za starejše delavce, ki zaradi kratke zavarovalne dobe ne bi mogli zbrati dovolj sredstev za izplačevanje poklicne ali znižane poklicne pokojnine. Sindikat pa bo ministra za delo pozval, naj v sklepu o uvedbi obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja za pekarsko dejavnost določi možnost enkratnih začetnih vplačil in s tem tudi ustrezne dodane zavarovalne dobe.
- Postopek za določitev obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja za pekarstvo je treba končati do konca leta 2002, zavarovanje pa naj bi veljalo od 1. 1. 2002.
- Sindikat bo pripravil načrt delovanja za primer, da delodajalci ne bi sprejeli pobude za določitev obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja za delovna mesta v pekarstvu. Sledile bodo vse oblike sindikalnega pritiska, tudi stavka.

• Milena Sitar

Spremenjeni urnik pravne pomoči

Vse člane obveščamo, da bo od 1. januarja 2002 veljal spremenjeni urnik pravne pomoči, in sicer po naslednjem razporedu:

Sedež območja v Kranju, Poštna ulica 4: vsak ponedeljek od 11.30 do 14. ure

Sindikalna pisarna Škofja Loka, Kidričeva 1: vsak ponedeljek od 14.30 do 16. ure

Sindikalna pisarna Jesenice, C. M. Tita 86: vsak ponedeljek od 17. ure do 18.30.

V Kranju, Škofji Loki in na Jesenicah bo nudil pravno pomoč (svetovanje, pisanje vlog in zastopanje) Igor Pišek, univ. dipl. pravnik z državnim sodnim izpitom.

Pravno pomoč v sindikalni pisarni v Trzinu bo kot doslej izvajala Marinka Rotar, pravnica, in sicer vsako sredo od 12. do 15. ure.

Odvetnik Zdravko Rus od 1. januarja 2002 ne dela več za sindikat. Dežurstvo v sindikalni pisarni na Jesenicah bo odslej ob četrtkih od 13. do 15. ure, v Škofji Loki pa ob petkih od 13. do 15. ure.

Jubilejne nagrade za delavce podjetja v stečaju

Julija letos se je začel stečajni postopek v podjetju Almira v Radviljci. Vsem delavcem je prenehalo delovno razmerje. Ker pa je podjetje imelo še precej naročil svojih kupcev, je takoj zaposlilo nazaj za določen čas do dokončanja poslova slabo polovico delavcev. V tem času so nekateri delavci dosegli pravico do jubilejne nagrade pri zadnjem delodajalcu, nekateri pa tudi za skupno delovno dobo.

Ker je stečajni upravitelj menil, da podjetje v stečaju ni dolžno izplačati jubilejne nagrade, ker gre za drugo pravno osebo in je bila kontinuiteta zaposlitve pri delodajalcu prekinjena, smo preko strokovne revije Pravna praksa za-

prosili za mnenje sodelavce Inštituta za delovna razmerja.

Odgovor je bil objavljen v zadnji lanski številki in se nedvoumno glasi:

Delavcu, ki se je na podlagi pogodbe o zaposlitvi za določen čas ponovno zaposlil v podjetju v stečaju, pripada pravica do jubilejne nagrade.

Tako bodo delavci, ki so dopolnili 10, 20 ali 30 let dela v Almiri, jubilejno nagrado po kolektivni pogodbi prejeli. Za tiste pa, ki so dosegli jubilej za skupno delovno dobo, ostaja zaenkrat še odprto; veljavnost podjetniške kolektivne pogodbe, ki je to pravico še vsebovala, naj bi namreč že potekla. • Milena Sitar

Radio Belvi
Kranj 99.3 MHz

Glasbene želje: 04 231 60 60
SMS box: 031 383 383
Marketing: 041 713 972
Radio Belvi, d.o.o., Sneljova 6, 4000 Kranj

VIPI d.o.o.

Zaposlimo:

VOZNIKA - DOSTAVLJAČA

Pogoji:

- opravljen vozniški izpit B kategorije, zaželeno tudi C kategorije
- končana srednja ali poklicna šola trgovske ali druge smeri
- aktivno znanje slovenskega jezika
- komunikativnost in smisel za delo z ljudmi
- prednost imajo moški kandidati, stari do 35 let

Prijava pošljite do 18. 1. 2002 na naslov: VIPI, d.o.o., Brezje 76/d, 4243 Brezje.

Kandidati, ki bodo izpolnjevali pogoje, bodo vabljeni na razgovor.

NEPREMIČNINE
BONStritarjeva 5, 4000 KRANJ
tel./fax: 04/2362-995NEPREMIČNINE
MIKE
2026-172**GRADEX**
NEPREMIČNINE Z LICENCO
www.gradex-gg.si
Tel: 04/ 23 62 681
gsm: 041-758-755frekvenca za GORENCA
Gorenc

www.ribeinvode.com

Media Art

www.gorenjskaonline.com

Media Art, d.o.o. Delavska cesta 32, Kranj

Digitalni tisk

Internet
Studio**ZAHVALA**

V 90. letu starosti nas je zapustila draga mama

JERCA GORJANC

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in sveče. Posebej hvala dr. Poloni Malenšek in medicinskemu osebju Bolnišnice Jesenice za vso skrb. Najlepše se zahvaljujemo tudi g. župniku Milanu Gerdenu, pevcem in vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti.

VSI NJENI

Kranj, Bitnje, Sora, Škofja Loka, 31. decembra 2001

OSMRTNICA

Na pragu 99. leta starosti nas je zapustila draga mama, babica, prababica in praprababica

FRANČIŠKA ROZMAN

Pogreb drage pokojnice bo v petek, 4. januarja 2002, ob 13. uri na kranjskem pokopališču.

Žalujoči: sin Milan, hčerki Draga in Slavka z družinami in ostalo sorodstvo Kranj, Radovljica, Ljubljana, Reka, 3. januarja 2002

V SPOMIN

2. januarja 2002 je minilo leto, odkar nas je zapustila naša draga

VERONIKA OŠTREK

Hvala vsem, ki ji prižigate sveče in se je spominjate.

VSI NJENI**OSMRTNICA**

Po dolgi in hudi bolezni nas je v 84. letu za vedno zapustila naša draga mama, babica in prababica

IVANA FLEIŠER

Poslednje slovo bo v petek, 4. januarja 2002, ob 14. uri na kranjskem pokopališču. Na dan pogreba bo žara od 8. ure naprej na tamkajšnjem pokopališču.

Flejšerjevi
Kranj, 2. januarja 2002**ZAHVALA**

V 84. letu se je od nas poslovila mama, stara mama, tašča, teta in sestra

KAROLINA DROLE

iz Zgornje Besnice

Iskrena hvala sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in sveče ter vsem, ki ste se kakorkoli poslovili od nje ali jo pospremili na njeni zadnji poti. Najlepša hvala tudi osebju Doma starejših občanov Preddvor za požrtvovalno oskrbo, g. Markoviču za poslovljni govor, praporščakoma ZB, pogrebnim storitvam Navčka, pevcem za lepo zapete pesmi in trobentaču za lepo zaigrano Tišino.

VSI NJENI**ZAHVALA***Kogar imaš rad,
nikoli ne umre,
le daleč je...*

V 61. letu je prenehalo biti plemenito srce našega dobrega moža, skrbnega očeta, starega očeta, brata, tasta

PAVLA HARTMANA

po domače Borštnikovega

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in nekdanjim sodelavkam za izrečena ustna in pisna sožalja, podarjeno cvetje in sveče. Zahvala g. župniku za pogrebni obred in gasilcem, ki ste se od našega Pavleta poslovili in počastili njegov spomin, govorniku in trobentaču. Najlepša hvala vsem, ki ste ga imeli radi in ga pospremili k večnemu počitku.

ŽALUJOČI VSI NJEGOVI
Sp. Bitnje, 26. decembra 2001**ZAHVALA**

V 77. letu starosti je sklenila svojo življenjsko pot naša draga mama, babica in prababica

ANA GREGORČIČ

iz Pristave pri Tržiču

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za izrečena sožalja, podarjeno cvetje in sveče ter za spremstvo na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi osebju Zdravstvenega doma Tržič.

Hvala tudi pevcem, pogrebni službi ter duhovniku za lepo opravljen obred in sveto mašo.

Vsem imenovanim in neimenovanim še enkrat hvala.

Žalujoči VSI NJENI

ZAHVALA*Bolečina da se skrivi,
tudi solze zatajiti,
a kako srce boli,
ko tebe več med nami ni.*

Svojo življenjsko pot je sklenila naša dobra mamica, žena, snaha, sestra in teta

MAJDA ZORMAN

Ob žalostnem dogodku se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, podarjeno cvetje in sveče ter spremstvo na njeni zadnji poti. Za nesebično pomoč se iskreno zahvaljujemo osebju Kliničnega centra - Nevrološke klinike iz Ljubljane, posebej dr. Prestorju, sestri Ani Rober in prijateljici Darinki ter hvala vsem njenim nekdanjim sodelavkam in sodelavcem podjetja Astra iz Kranja. Posebna zahvala gre g. župniku Stanislavu Gradišku, g. Ivanu Petriču in g. Robertu Petkovšku za lepo opravljen pogrebni obred, pevcem za zapete žalostinke, praporščaku, zvonarjem, trobentaču in pogrebniku g. Jeriču. Vsem imenovanim in neimenovanim še enkrat iskrena hvala, ker ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Mož Miha, hčerka Lucija, sin Miha, tašča Manca in ostalo sorodstvo Dvorje, Grad, Cerklje, Ravne pod Krvavcem, Rodica, Olševak, 2. januarja 2002

ZAHVALA

Življenjsko pot je sklenil naš

FRANC MAHNE

zobotehnik v pokoju

Iskrena hvala vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, njegovim bivšim sodelavcem Zobne poliklinike iz Kranja, ki ste nam pisno ali ustno izrazili sožalje, njemu pa poklonili cvetje in sveče. Hvala duhovniku g. Gerdenu za opravljen obred in pevcem za zapete pesmi. Posebna zahvala pa gre negovalkam Doma upokojevcem iz Kranja za nego na domu med njegovo boleznijo in osebju oddelka 300 Bolnišnice Golnik, za skrb v zadnjih dneh njegovega življenja.

Žalujoči: žena Ivanka, hčerki Sonja in Anda z družinama in ostalo sorodstvo Kranj, 4. januarja 2002

JAKA POKORA

VREMENSKA NAPOVED ZA GORENJSKO

AGENCIJA RS ZA OKOLJE, Urad za meteorologijo

PETEK	SOBOTA	NEDELJA
od -18 °C do -10 °C	od -16 °C do -8 °C	od -15 °C do -6 °C

V naslednjih dneh bo povečini jasno. V višjih legah se bo nekoliko otopilo, po nižinah bo ostalo mrzlo, pojavljala se bo megla.

Zavod za mladinski turizem obljublja preveč

Za malo denarja, še manj Budimpešte

Silvestrovanje v Budimpešti se je sprevrglo v žalostno iskanje lokacij, zmrzovanje na ulicah pri čakanju na vstopnino, silvestrski večer, ki je trajal komaj kako uro. Budimpešta sama po sebi res ni kriva, da se ZMT-jevci ne znajo organizirati. Vedo sicer, kaj je teorija, o praksi se bodo pa še veliko učili.

Parlament v Budimpešti.

Vsi vemo, da je "za malo denarja pač malo glasbe". V prenesenem pomenu, bi lahko rekli, da je za malo denarja pač malo turizma. Kdor je kaj hodil po svetu, ve, če plačaš manjšo vsoto za petdnevni izlet s silvestrovanjem v Budimpešti, pač nimaš pričakovati kaj posebnega: streho nad glavo, topel obrok in če imaš srečo, celo kako čistilko, ki sem ter tja sprazni koše v skupnih toaletnih prostorih. Pričakuješ lahko tudi še druga "presenečenja", nikakor pa ne vodiča, ki je pozabil, da je vodenje skupine pravzaprav njegovo delo; in raznih njegovih oziroma njenih izjav, češ da je tako ali tako novo leto, da ji ni treba vedno vseliti z njeno skupino... Odnos je bil na "zavidljivi" ravni, navdušenost nad vodičko oziroma nad nami obojestransko, manjkala je le še izjava, da ona ni zaradi nas tam, ampak mi zaradi nje.

Zavod za mladinski turizem je mlada organizacija, ki je bila ustanovljena s strani ŠOU-a in Zveze ŠKIS konec leta 2000 in zase pravijo, da so "namenjeni vsem mladim, ki morajo zaradi plitkih žepov svoje odhodke temeljito proučiti", kar pa ji ne daje pravice, da potem s taistimi mladimi delajo kot z lanskim snegom.

Če se vrnem čisto na začetek - ko smo še razmišljali, kje bomo silvestrovali, lahko priznam, da smo o tem začeli razmišljati malce pozno, vendar še vedno pravi čas, saj se je rezervacija in vse kar je bilo teorije in administracije uredilo brez problema. Odločili smo se namreč za petdnevno silvestrovanje v Budimpešti z Zavodom za mladinski turizem, ker je bila cena dostopna, ker je bil pro-

gram zanimiv, ker se nam je zdelo, da ne obljublja preveč.

Najprej se je zataknilo pri nabavi, menjavi forintov. Kranjske menjalnice so se izkazale za precej neodgovorne, kljub temu da je šlo za zadnji teden pred novim letom. Po vseh pravilih bi morale situacijo predvideti. Rezervacije denarja so jemale precej z levo roko. Obstajajo načini, kako ljudi obvestiti, da se forintov žal ne more dobiti, kljub rezervaciji; ali vsaj to, da se jih sicer rezervira, ni pa nujno, da bodo. Na koncu so bile za vse zaplete krive banke... Če si bil dovolj vztrajen, če si kar vsak dan težil in skakal okoli menjalnic in imel ogromno srečo, potem si si jih pač priboril. Ko

Novoletno vzdušje

smo se nekako dokopali do forintov, smo mislili, da je težji del naloge že za nami. Pa se je šele začelo...

V petek zvečer smo čakali v Tivoliju na avtobus številka štiri, kot

da gremo v ponedeljek v nakupovalni center in naj nabavimo vse, kar rabimo, ker so v torek trgovine zaprte. Iz mladinskega hotela smo šli malce čez enajsto zjutraj, rabili kako uro, da smo center na-

to do štirih... Budimpešta se je začela pripravljati na najdaljšo noč v letu, trgovine so se zaprle precej prej kot običajno in smo spet zmrzovali...

Tisti, ki se nismo odločili za silvestrovanje na prostem, temveč za bulisokk, smo bili popolnoma razočarani. Lahko bi ostali kar v sobah, popili kak kozarec, dva - vsaj vedeli bi, kako in kaj. Tako pa smo (spet) čakali na karte za bulisokk (tako imenovana silvestrska zabava, v nekem disku ali nekaj podobnega), dobili nekakšne VIP karte (take šale še ne), ki so veljale za toaletne prostore, prost prehod do prvega šanka in plesišča. Od silvestrske noči smo imeli dobre pol ure do polnoči (na toplem), ob treh zjutraj pa je avtobus odpeljal nazaj do mladinskega hotela. Toliko od obljubljene rajanja do jutra. No, lahko si ostal do jutra in potem pešal do hotela, vendar glede na vzdušje med udeleženci silvestrovanja, negativno nastrojenostjo do vodičke in njenega nadrejenega, ni bilo nobenega pravega veselja za praznovanje.

Ena in edina stvar, ki je bila res dobra, je bila (recimo) nastanitev in okusen ter obilen samopostrežni zajtrk. Aha, pa še nekaj drži - v njihovi reklamni brošuri je zapisan stavek: "Skupaj se bomo odpravili iskat nekaj novega, še neodkritega."

Verjetno nihče od nas, ki smo se z ZMT-jevci odpravili v Budimpešto, ni mislil, da se bodo pa ravno tega držali dobesedno... • Alenka Brun

"Moji dragi, upam, da se bom čim manjkrat izgubila," je pozabila povedati naša vodička.

bi nas nekdo pozabil - kar nas je potem spremljalo pet dni: večna čakanja, zmrzovanja, spreminjanje odhodov iz mladinskega hotela in vsakič znova smo odkrivali življenje dvomilijonskega mesta tako, da smo se obvezno izgubili ali za razne vstopnine plačali premalo, raje preveč. V nedeljo, naprimer je vodička poudarila,

šli, vodička nas je spustila na pločnik, rekla, da se dobimo okoli četrte popoldne ter šla po svoje. Center je imel en manjši problem - zaprl se je ob dveh. Mi pa pros-

GLASOV JEŽ

Pravzaprav nihče več ne šteje mesecev, odkar je nekdanja priznana tržiška Gostilna Damulnek že zaprta. V takšni žalostni podobi je dočakala tudi leto 2002. Tudi sicer živo rdeči Unionov reklamni napis je že krepko obledel. To kajpak ni edina že dlje časa zaprta gorenjska gostilna, in sploh ne edina, ki jo kljub neobratovanju še krasi Unionov napis, po možnosti čimvečji in na čimbolj opaznem mestu. Zaradi delnic Pivovarne Union so se zadnji lanski mesec vrstili obrati in preobrzi, rešitve ter razrešitve, zato je Unionove prastare svetlobne napise marsikdo opazil še prej ter večkrat kot sicer. In prejšnji mesec so slovenski pivopivci dokazali hudomušno izvirnost: odslej v bifejih naročajo pivo INTERLAŠKO. • Ejj

Eden redkih, nasmejanih trenutkov.